

Received : 21 กุมภาพันธ์ 2565

Revised : 14 พฤษภาคม 2565

Accepted : 31 พฤษภาคม 2565

งานสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ The Creativity in Musical Composition for Sorapanya Chant

บรรทม น่วมศิริ

Banthom Nuamsiri

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Fine and Applied Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding author e-mail: banthom_n@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง งานสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ 2) ศึกษาโครงสร้างของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะและ 3) เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาและโครงสร้างของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ เป็นทำนองแบบสังโยค คือ การสวดเป็นจังหวะหยุดตามรูปประโยคฉันทลักษณ์ สวดเป็นภาษาบาลี สำหรับบูชาพระรัตนตรัย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) นำมาแปลเป็นภาษาไทย เรียกว่า คำนมัสการคุณานุคุณ พบว่า โครงสร้างของบทสรรเสริญพระพุทธคุณ ใช้ฉันทลักษณ์อินทวิเชียรฉันท 11 มีบทประพันธ์ 7 บท บทสรรเสริญพระธรรมคุณ ใช้ฉันทลักษณ์กาพย์ฉบัง 16 มีบทประพันธ์ 7 บท บทสรรเสริญพระสังฆคุณ ใช้ฉันทลักษณ์กาพย์ฉบัง 16 มีบทประพันธ์ 9 บท ในการสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ได้นำเครื่องดนตรีไทย ประกอบด้วย ขลุ่ยเพียงออ ระนาดเอก ระนาดทุ้มเหล็ก กลองทัด ซอด้วง ซออู้ ฉิ่ง และกรับ มาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีสากลให้เหมาะสมกับความหมายและทำนองของบทสวดแต่ละบท โดยยึดของเดิมเป็นหลัก และมีการประพันธ์ทำนองและคำร้องเพิ่มขึ้นในส่วน ดนตรีนำ บทนำ บทสรูป และดนตรีท้าย ของทั้ง 3 บทเพลง ซึ่งจะสื่อความหมายและอารมณ์เพลงเพิ่มขึ้น ดังนี้ 1) บทเพลงสรรเสริญพระพุทธคุณ มีแนวคิดให้เข้าใจถึงคุณความดีของพระพุทธเจ้า ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ดนตรีนำ บทสรรเสริญพระพุทธคุณ และบทสรูป 2) บทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ มีแนวคิดของการปฏิบัติธรรมอันไม่จำกัดเวลา ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ดนตรีนำ บทสรูป บทสรรเสริญ

พระธรรมคุณ และดนตรีทำนอง 3) บทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ มีแนวคิดถึงคุณของพระสงฆ์อันเป็นที่กราบไหว้สักการะ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ดนตรีนำ บทสรรเสริญพระสังฆคุณ และบทสรุป

คำสำคัญ: งานสร้างสรรค์ บทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ บทเพลงสรรเสริญพระพุทธรูป บทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ บทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ

Abstract

The research of Creating the Chant of Sorapanya Melody be the creativity research had objectives to 1) Study history and background and the structure in the Chant of Sorapanya Melody 2) Study the structure of the chant, melody of Sorapanya and 3) To create a song for the chanting of Soraphanya. The results showed that the history and structure of the chanting of Soraphanya It is a consonant melody, which is the rhythmic recitation of a prosody sentence. Pray in Pali for worshipping the Triple Gem. Later in the reign of King Rama V, Phraya Srisoonthornvohan (Noi Ajarayangkul) translated the various hymn songs in Thai prosody are called Kamnamassakarnkunanukoon - graceful worship songs, the studying found that the structure in Buddha worship be Indrarawichian prosody 11 of 7 prosodies songs, Dharma worship be Gapchabang prosody 16 of 7 prosody songs, Monks worship be Gapchabang prosody 16 of 9 prosody songs. In creating the Chant of Sorapanya Melody had token Thai Music instruments to apply as the properly playing with lyrics and songs texts, its are Klui, Ranad-ake, Ranad-toomlek, Klongtad, Sorduang, Sorouu, Ching and the pair of krubs. Play with international instruments to suit the meaning and melody of each chants. by sticking to the original and more melodies and lyrics were written in the lead music, intro, conclusion and end music of all 3 songs, which would convey more meanings and moods as 1) Song of Praise to the Buddha There is an idea to understand the virtues of the Lord Buddha, consisting of 3 parts: the lead music, the psalm of praise to the Buddha, and the conclusion. 2) Dharma worship chant had the thought in unlimited of Dharma practicing, the lyric texts be 4 parts of the leading by music, introduction part, the Dharma worship and conclusion. 3) Song of praise to the monks There is a concept of the merits of the monks who are worshiped. It consists of 3 parts: the lead music, the hymn to the monks, and the conclusion.

Keywords: Creativity research, Sorapanya Chant, Buddha worship chant, Dharma worship chant, Monks worship chant.

1. บทนำ

หลักความเชื่อทางพระพุทธศาสนา นับเป็นรากฐานการปฏิบัติอันก่อให้เกิดความดีงามจากการปลุกฝังจากพฤติกรรมของบุคคลที่นับถือศาสนาพุทธที่แสดงออกได้อย่างชัดเจน เช่น การเข้าวัด ฟังธรรม การทำบุญตักบาตร การฟังธรรมเทศนา พฤติกรรมที่ผ่านการอบรมเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม และการสวดมนต์ ที่กล่าวมาข้างต้นชาวพุทธได้ยึดถือปฏิบัติตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงวัยชรา ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักความเชื่อที่อยู่กับสังคมไทยตั้งแต่เกิดจนถึงแก่ความตาย จนทำให้เกิดจารีตประเพณี อารยธรรมที่อยู่ในสังคมนำมาซึ่งการสร้างความรัก ความสามัคคี โดยยึดการสร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่มีการกีดกันในเรื่องของ ชนชาติ ภาษา ประเพณี และวัฒนธรรม

ชวน เพชรแก้ว (2532) กล่าวว่า “ชาวพุทธหรือศาสนิกชนของศาสนาอื่น มีประเพณีประกอบพิธีกรรมและมีการสวดบทสวดมนต์หรือคาถาประกอบกรกระทำพิธี ซึ่งการสวดนั้นทุกศาสนาถือว่า มีมาตั้งแต่บรรพกาลและมีการนำมาสวดกันในระยะต่อมา” ดังนั้นจะถือได้ว่าธรรมเนียมการสวดมนต์นั้น จัดเป็นวัฒนธรรมการพัฒนาชีวิตที่มีคู่มากับมนุษย์มาเป็นเวลาอันช้านาน นอกจากนี้ในแง่ของประวัติศาสตร์ทางด้านของศาสนา จะพบว่าศรัทธาเป็นพื้นฐานในมนุษย์ยอมรับธรรมชาติและความเป็นไปของธรรมชาติ ทำให้มนุษย์สวดมนต์ รวมถึงการสวดอันรวบรวมอยู่ด้วย เชื่อว่าจะเกิดมีอำนาจเหนือมนุษย์ขึ้นเป็นผลให้มนุษย์ทำการบรรจงสวดอันรวบรวมต่อสิ่งที่ตนเองเชื่อนั้น ๆ เพราะการสวดอันรวบรวมเป็นวิธีที่มนุษย์แสดงออกเพื่อขอให้เทพเจ้าพอใจและให้การคุ้มครองตน ซึ่งพระพุทธศาสนาเองพยายามชี้ให้เข้าถึงธรรมจิตที่ต้องการหาที่พึ่งทางกายและจิตใจ

สังคมไทยในอดีต จนถึงปัจจุบัน มีความหลากหลายทั้งชนชาติ ประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปในแต่ละภูมิภาค และบริบทของชุมชน มีการสืบทอดอนุรักษ์ประเพณีความเชื่อที่ปฏิบัติกันมาช้านานภายในท้องถิ่น ซึ่งหนึ่งในความเชื่อนั้นคือ การสวดมนต์ ซึ่งการสวดมนต์ในประเทศไทย มีอยู่ 2 ลักษณะคือ 1) การสวดเป็นบท ๆ เป็นคำ ๆ ไป เรียกว่า แบบ “บทภาณะ” เช่น การสวดของพระสงฆ์ ตามวัดหรือในพิธีกรรมต่าง ๆ ลักษณะที่ 2) การสวดแบบใช้เสียงตามทำนองของบทประพันธ์ฉันทลักษณ์ต่าง ๆ เรียกบทสวดนี้ว่า “สรภาณะ” เช่น พระสงฆ์สวดในงานพิธีรับเทศน์หรือในเทศกาลพิเศษนั้นคือวิธีการสวดแบบสรภาณะ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สรภัญญะ” (กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2553 อ้างถึงใน รุจิรา วงศ์แก้ว, 2533)

การขับร้องทำนองสรภัญญะ เป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่งซึ่งมีการร้องเพลงเป็นหมู่คณะนิยมร้องเพื่อประสานความสามัคคีระหว่างหมู่คณะอันส่งผลให้เกิดความมั่นคงในส่วนรวมและสิ่งที่เป็นไปในวิถีชีวิตของคนในสังคม เนื้อหาในการร้องนอกจากเป็นการบูชาพระรัตนตรัย บูชาคุณ

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ บุษาคุณพ่อแม่ แล้วก็ยังเป็นการประยุกต์ความรู้ประยุกต์อุดมการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความสงบร่มเย็นในสังคมประเทศชาติซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์อย่างแท้จริง (สวิง บุญเจิม อ้างถึงใน พระสมชิต จารุธัมโม, 2550)

ดังนั้นการสร้างสรรค์งานครั้งนี้ ได้เห็นถึงความสำคัญของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะที่นับวันยิ่งจะเลือนหายไปตามกาลเวลา ชาวผู้ที่ศึกษา รวมไปถึงการสืบทอด เพราะในปัจจุบันไม่มีการให้นักเรียนสวดมนต์ทำนองสรภัญญะในสถานศึกษาเหมือนในอดีต อีกทั้งบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะนั้น ยังเป็นบทสวดที่ใช้ในการสรรเสริญพระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของพระรัตนตรัย มีท่วงทำนองที่ไพเราะและมีจังหวะตามรูปแบบของฉันทลักษณ์ ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะขึ้น โดยการนำบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะของเดิมมาเป็นหลัก และวิเคราะห์โครงสร้างของบทสวด มีการเพิ่มเติมเนื้อหาสรุปใจความสำคัญของแต่ละบทสวดออกมาเป็นบทร้อง เพื่อให้ผู้ที่ได้รับฟังมีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น มีทำนองของดนตรีสอดแทรกประกอบในบทสวด อันเป็นแนวคิดและเป็นแนวทางในการนำเสนอที่จะทำให้บทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ มีความน่าสนใจมากขึ้น เกิดการรับรู้ได้ง่าย เหมาะกับเยาวชนในยุคปัจจุบัน ทั้งยังจะทำให้ผู้รับฟังเกิดความรู้สึกซาบซึ้งใจ มีความเบิกบานใจ สงบ และเป็นสุข บทเพลงจะเป็นผลทำให้ผู้ที่ศึกษาธรรมะอย่างแท้จริงเข้าใจ เห็นคุณค่าของหลักธรรมคำสอน นำไปสู่การเข้าถึงศาสนา สนุทริยภาพทางดนตรี และยังเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธรูปศาสนาสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ
3. เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ

3. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัยงานสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะดังนี้ การวิเคราะห์โครงสร้างของบทสวดมนต์นั้นมีสการพระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์บทเพลง 3 บทเพลง คือ 1) บทเพลงสรรเสริญพระพุทธรูป 2) บทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ และ 3) บทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยงานสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหนังสือ เอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานบทเพลงขึ้นใหม่ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิจัยงานสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบผลงานงานสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ จำนวน 3 ท่าน คือ

1) ดร.สมาน น้อยนิธย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีคีตศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และที่ปรึกษาด้านการบันทึกวีดิทัศน์และเสียงดนตรี-การแสดง บริษัทโอเซียน มีเดีย จำกัด

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จำนงสาร ประธานหลักสูตรดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) พระครูวิธานวรานุกุลศักดิ์สิทธิถาวรคุณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดลำกระดาน แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 กล้องถ่ายภาพนิ่ง
- 2.2 กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว
- 2.3 สมุดจดบันทึก
- 2.4 เครื่องบันทึกเสียง
- 2.5 เครื่องดนตรี
- 2.6 คอมพิวเตอร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1) หนังสือการประพันธ์เพลงร่วมสมัย ของ ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร
- 2) หนังสือดุริยางคศิลป์ไทย ของ อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ
- 3) หนังสือดนตรีไทยอุดมศึกษา ของ สุกรี เจริญสุข
- 4) หนังสือการดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย สงัด ภูเขาทอง
- 5) หนังสือการศึกษาวรรณคดีไทย ขวน เพชรแก้ว
- 6) หนังสือเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ ของ กรมวิชาการ

- 7) หนังสือการปรับวงดนตรีไทยชั้นสูง ของ บุญช่วย โสวัตร
- 8) วารสารเพลงดนตรี แนวคิดในการประพันธ์เพลงใหม่ ของ นาดยา หงส์ศิลา
- 9) วารสารภาษาและวัฒนธรรม ของ นัฐพงศ์ โสวัตร
- 10) หนังสือพัฒนาคุณภาพด้วยความคิดสร้างสรรค์ ของ ชานี จิตตรีประเสริฐ
- 11) หนังสือฝึกให้คิดเป็น คิดสร้างสรรค์ ของ อาวี พันธมณี
- 12) หนังสือหลักการประพันธ์เบื้องต้น ของ พีระชัย ลีสมบูรณ์ผล
- 13) หนังสือศรีสุนทรานุประวัติ ของ หลวงมหาสิทธิโวหาร
- 14) ศิลปินเรื่อง บทเพลงนาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

- 15) วิทยานิพนธ์ เรื่อง. ศึกษาวิธีการสอดแทรกจริยธรรมในบทขับร้อง สรภัญญ์อีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งสืบค้นอินเทอร์เน็ต

- 1) www.พระยาศรีสุนทรโวหารน้อยอาจารย์ยางกูร.com
- 2) www.thai.tourismthailand.org
- 3) www.sac.or.th
- 4) www.m-culture.go.th

3.3 การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งค้นคว้าวิชาการ

- 1) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 2) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3.4 การเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบผลงานสร้างสรรค์

- 1) ดร.สมาน น้อยนิธย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีคีตศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และที่ปรึกษาด้านการบันทึกวีดิทัศน์และเสียงดนตรี-การแสดง บริษัทโอเซียน มีเดีย จำกัด
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จำนงสาร ประธานหลักสูตรดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3) พระครูวิธานวราวุฒศักดิ์สิทธิถาวรคุณุณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดลำกระดาน แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาจัดกลุ่มให้เป็นระบบ อันนำมาซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้านประวัติความเป็นมาและโครงสร้างบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ โดยใช้การจำแนกเป็นแผนผังให้เห็นถึงโครงสร้างอันเป็นพื้นฐานเพื่อให้ทราบถึงความหมายและแนวคิดที่จะนำมาสร้างสรรค์บทเพลง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มา

สร้างสรรค์บทเพลงขึ้นใหม่ จำนวน 3 บทเพลง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบผลงานสร้างสรรค์และสรุป
อภิปรายผล

5. สรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบเอกสาร ในลักษณะเชิงพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์
ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และในรูปแบบไฟล์การบันทึกเสียงบทเพลงสร้างสรรค์พร้อมโน้ตเพลง

5. ประโยชน์ของการวิจัย

ข้อค้นพบซึ่งเป็นประโยชน์จากการทำงานวิจัยงานสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์
ทำนองสรภัญญะ มีดังนี้

1. ทราบประวัติความเป็นมา และโครงสร้างของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ
2. ได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ
3. เผยแพร่งานสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะในรูปแบบเอกสาร
งานวิจัย บทความ และบทเพลงในรูปแบบสื่อประเภทเสียง
4. เป็นแนวทางแก่นักศึกษา นักเรียน และผู้มีความสนใจในการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์และความหลากหลายทางความคิด

6. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องงานสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ พระยาศรีสุนทรโวหาร เดิมชื่อน้อย
เกิดเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2365 ที่บ้านคลองโสร อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นบุตรของ
นายทองดีและนางบัว เมื่ออายุ 5-7 ปี เริ่มเรียนหนังสือไทยกับพระพี่ชายคนโตซึ่งจำพรรษาที่วัดโสร
อายุ 13 ปี ได้ย้ายไปอยู่กับสามเณรทิด (น้าชาย) ที่วัดสเกษ (วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร) อายุ 14 ปี ได้
บรรพชาเป็นสามเณร ในปี พ.ศ. 2386 เมื่ออายุ 21 ปี ได้อุปสมบท ระหว่างอยู่ในพัทธสีมาท่านได้ศึกษา
เรียนคัมภีร์สารสงเคราะห์ สำนักสมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ด่อน) เรียนคัมภีร์มังค
ลัตถทีปนีในสำนักพระอุปทยาจารย์(ศุข) เรียนคัมภีร์มูลกัจจายน์ในสำนักสมเด็จพระพุฒาจารย์(สน)
เรียนคัมภีร์กัณฑ์ไตรปิฎก ในสำนักอาจารย์เกิดเรียนคัมภีร์มหาวงศ์ในสำนักพระครูด้วง เรียนคัมภีร์อื่น ๆ
ในสำนักพระครูปาน พระใบฎีกาแก้ว พระอาจารย์คง และอาจารย์ที่เป็นคฤหัสถ์ด้วย ท่านได้บวชเป็น
สามเณร 8 ปี มีความแตกฉานทั้งภาษาไทย ภาษาขอม ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต รู้การแต่งคำประพันธ์
ฉันทลักษณ์เป็นอย่างดีเมื่ออายุ 24 ปี ได้เข้าแปลปริยัติธรรมในที่ประชุมพระราชาคณะ ณ วัดราชบูรณ
ราชวรวิหารได้เป็นเปรียญ 5 ประโยค ด้วยความอุตสาหะพากเพียรใฝ่รู้ของท่านจึงได้ขอศึกษาพระ
ปริยัติธรรมในสำนักของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพรรษาที่ 6 ได้เข้าแปลพระปริยัติ

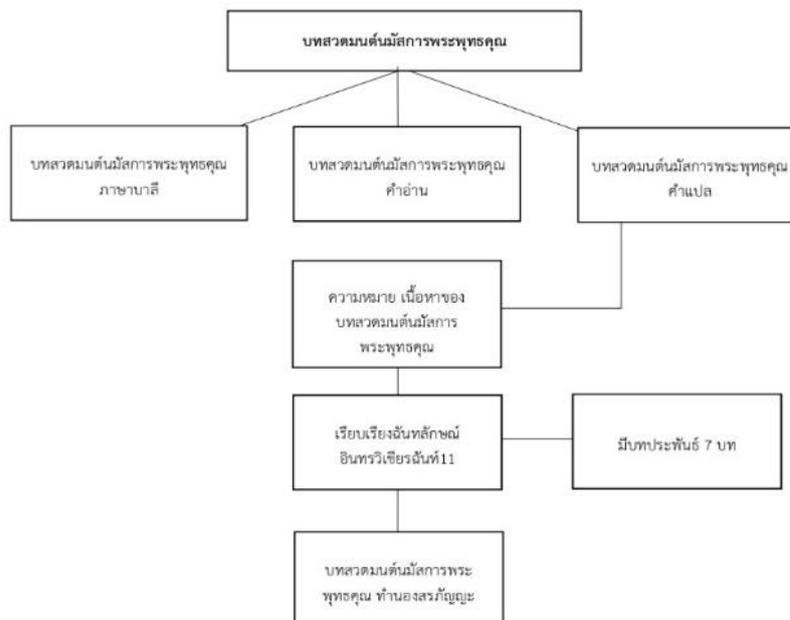
ธรรมในที่ประชุมพระราชาคณะ ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร สอบได้เปรียญธรรม 7 ประโยค พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็นพระราชาคณะที่ “พระประสิทธิ์สุตคุณ”

บทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะเป็นทำนองสำหรับสวดฉันท์เป็นทำนองแบบสังโยค คือ สวดเป็นจังหวะหยุดตามรูปประโยคฉันทลักษณ์ นิยมใช้สวดบูชาพระรัตนตรัยในพระพุทธศาสนา การสวดฉันท์ทำนองสรภัญญะมีมานานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งก่อนหน้านั้นนิยมสวดฉันท์ภาษาบาลี มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและผู้สวดส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ ทำนองสรภัญญะไม่แพร่หลายนัก ต่อมา พระยาตรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ป.ธ.8 องคมนตรีและเจ้ากรมพระอาลักษณ์ในรัชกาลที่ 5 แปลบทสรรเสริญคุณต่าง ๆ เป็นฉันทภาษาไทย เรียก “คำนมัสการคุณานุคุณ” มี 5 ตอน คือ บทสรรเสริญพระพุทธคุณ บทสรรเสริญพระธรรมคุณ บทสรรเสริญพระสังฆคุณ บทสรรเสริญมาตาปิตุคุณ และบทสรรเสริญอาจารย์คุณ

2. โครงสร้างบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ

ประกอบไปด้วยบทสวดมนต์ 3 บท ดังนี้

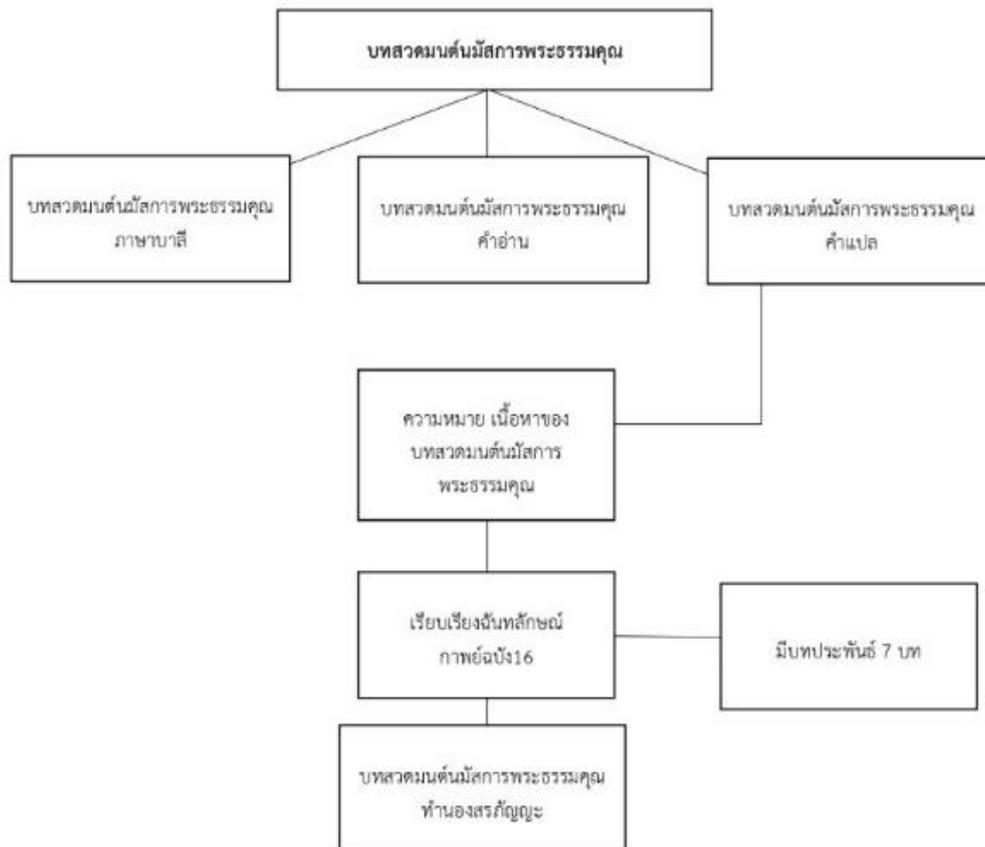
2.1 โครงสร้างบทสวดมนต์นมัสการพระพุทธคุณ โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ มีส่วนประกอบเป็นบทสวดภาษาบาลี คำอ่าน คำแปล และบทสวดทำนองสรภัญญะ โดยจำแนกตามโครงสร้างดังกล่าว บทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะนมัสการพระพุทธคุณใช้ฉันทลักษณ์ อินทรวีเชียรฉันท 11 มีการประพันธ์ 7 บท มีความหมายสรรเสริญพระพุทธคุณ

รูปที่ 1 ภาพแผนผังโครงสร้างบทสวดมนต์นมัสการพระพุทธคุณ

ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

2.2 โครงสร้างบทสวดมนต์นมัสการพระธรรมคุณ โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ มีส่วนประกอบเป็นบทสวดภาษาบาลี คำอ่าน คำแปล และบทสวดทำนองสรภัญญะ โดยจำแนกตามโครงสร้างดังกล่าวบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะนมัสการพระธรรมคุณใช้ฉันทลักษณ์ กาพย์ฉบบัง 16 มีการประพันธ์ 7 บท มีความหมายสรรเสริญพระธรรมคุณ

รูปที่ 2 ภาพแผนผังโครงสร้างบทสวดมนต์นมัสการพระธรรมคุณ

ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

2.3 โครงสร้างบทสวดมนต์นมัสการพระสังฆคุณ โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ มีส่วนประกอบเป็นบทสวดภาษาบาลี คำอ่าน คำแปล และบทสวดทำนองสรภัญญะ โดยจำแนกตามโครงสร้างดังกล่าวบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะนมัสการพระสังฆคุณใช้ฉันทลักษณ์ กาพย์ฉบบัง 16 มีการประพันธ์ 9 บท มีความหมายสรรเสริญพระสังฆคุณ

รูปที่ 3 ภาพแผนผังโครงสร้างบทสวดมนต์นมัสการพระสังฆคุณ
ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

3. บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ

จากการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเนื้อหาความหมายของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะมาสร้างผลงานสร้างสรรค์ให้เกิดบทเพลงขึ้นตามแนวคิดและทฤษฎีการประพันธ์เพลง เพื่อให้มีทำนองที่น่าสนใจและนำเสนอออกมาเป็นความหมายที่เข้าใจได้ง่าย ตามบทสรุปของบทเพลง ทั้งนี้ได้สอดแทรกแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการนำเครื่องดนตรีไทยและสากลแต่ละชนิดมาบรรเลงร่วมกันในบทเพลงสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความไพเราะและมีความหมายตามเจตนาของผู้ประพันธ์ โดยคงความเป็นเอกลักษณ์ของฉันทลักษณ์ในบทสวดมนต์สรภัญญะ มีการสร้างสรรค์ดนตรีและคำร้องขึ้นใหม่ เป็นบทนำและบทสรุป ของแต่ละเพลงเพื่อเป็นการสรุปใจความสำคัญของบทสวดมนต์สรภัญญะบทนั้นๆ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 บทเพลงสรรเสริญพระพุทธรูป ผู้วิจัยได้ศึกษาและถอดคำประพันธ์จากบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ โดยสรุปความหมาย และความสำคัญได้ดังนี้

“เพราะเหตุอย่างนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้นเป็นผู้ไกลจากกิเลส และตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง โดยชอบเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรมเป็นผู้มีความเจริญ และเป็นผู้จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์”

จากการสรุปความสำคัญของบทสวดมนต์ที่ผู้วิจัยได้สรุปข้างต้นนั้น เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์บทเพลงสรรเสริญพระพุทธรูป โดยมีเจตนาให้ผู้ฟังเข้าใจถึงพุทธรูปอันเป็นคุณงามความดีของพระพุทธองค์ ดังนั้นการประพันธ์บทเพลงจึงมีความสำคัญทั้งเนื้อหาและดนตรีที่จำเป็นต้องมีความสอดคล้อง และมีแนวคิดในการนำเครื่องดนตรีไทยมาประกอบในบทเพลง โดยจะมีเครื่องดนตรีทั้งหมดดังนี้

เครื่องดนตรีสากล ได้แก่ 1.Piano 2.Electric Guitar Solo 3.Electric Bass 4.Drum set 5.Violin 6.Viola 7.Violoncello

เครื่องดนตรีไทย ได้แก่

1. ระนาดเอก เสียงของระนาดเอกแสดงถึงความเข้มแข็งตั้งผู้ที่ไกลจากกิเลส และระนาดเอกมีหน้าที่เป็นผู้นำในวง เปรียบเสมือนการนำไปสู่การตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง

2. กลองทัด เสียงของกลองทัดเป็นเสียงที่มีความดังและหนักแน่น มีหน้าที่กำกับจังหวะในวงดนตรีไทย และเป็นการให้สัญญาณแก่ผู้แสดง โขน ละคร ในการปรับเปลี่ยนท่าเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงกัน เปรียบเสมือนการฝึกบุรุษที่ต้องใช้ความมานะอดทน ความพยายาม และความเข้มแข็งในการฝึกฝน

3. กรับ เปรียบได้กับการฝึกโขน ที่ครูผู้สอนจะใช้กรับตีเพื่อกำกับจังหวะและให้สัญญาณในการปรับเปลี่ยนท่าทางต่างๆ แก่ผู้เรียน ในการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียง เปรียบเสมือนพระพุทธเจ้าที่พระองค์ท่านเป็นครูผู้สอนเทวดาและมนุษย์

4. ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงดังกังวาน ทำให้เกิดความรู้สึกเสมือนนึกคิดอยู่ตลอดเวลา จึงเปรียบได้กับ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

รูปแบบบทเพลงสรรเสริญพระพุทฺธคุณ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. บทนำ เป็นการประพันธ์ทำนองดนตรีชิ้นใหม่เพื่อเป็น Intro นำเข้าสู่บทสรรเสริญพระพุทฺธคุณ โดยใช้เครื่องดนตรีค้ำเนินทำนอง คือ ระนาดเอก และ Piano เป็นทำนองเพลงที่มีความอ่อนหวาน เยือกเย็น และเป็นร้องเสียงที่มีความเชื่อมต่อกับบทสรรเสริญพระพุทฺธคุณ ได้อย่างลงตัว

รูปที่ 4 ภาพโน้ต Piano และระนาดเอก ทำนองบทนำ (Intro) ในเพลงสรรเสริญพระพุทฺธคุณ
ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

2. บทสรรเสริญพระพุทฺธคุณ เป็นการร้องที่ใช้ทำนองและคำร้องเดิม มีการเดินคอร์ดของ Piano และเพิ่มเครื่องดนตรีค้ำเนินทำนอง คือ ระนาดเอก สอดแทรกทำนองในบางช่วงของเพลง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะมากยิ่งขึ้น

3. บทสรุปรูป เป็นการประพันธ์ทำนองและคำร้องชิ้นใหม่ เพื่อเป็นการสรุปความในบทสวดสรรเสริญพระพุทฺธคุณให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นโดยร้อยเรียงออกมาเป็นคำร้อง ส่วนทำนองดนตรีเป็นการสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ในจังหวะ Rock มีความโดดเด่นในเสียงกีตาร์และเบสไฟฟ้า ประกอบกับผู้ขับร้องชายที่มีเนื้อเสียงที่ทรงพลัง และความชัดเจนในคำร้อง เพื่อให้มีความหนักแน่น และทันสมัยเหมาะกับการจดจำของคนในยุคปัจจุบัน

คำร้องบทสรุปรูปที่ประพันธ์ชิ้นใหม่

“เป็นผู้ไกลจากกิเลสตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง เป็นครูผู้สอนมนุษย์และเทวดาให้เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ด้วยธรรม พุทฺธคุณคือคุณความดี (ชั่ว) คุณความดีของพระองค์”

รูปที่ 5 ภาพตัวอย่างโน้ตทำนองและคำร้องบทสรุป ในเพลงสรรเสริญพระพุทธรูป
ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

3.2 บทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ ผู้วิจัยได้ศึกษาและถอดคำประพันธ์จากบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ โดยสรุปความหมาย และความสำคัญได้ดังนี้

“พระธรรม ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่าท่านจงมาเถิดเกิดเป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว เป็นสิ่งที่ผู้รู้พึงรู้ได้เฉพาะตน”

จากการสรุปความสำคัญของบทสวดข้างต้นนั้น เป็นแนวทางในการประพันธ์บทเพลง โดยมีแนวคิดให้ผู้ฟังเข้าใจถึงพระธรรมคุณ อันเป็นการปฏิบัติซึ่งไม่จำกัดเวลา เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติในการนำมาสู่ตน ส่งผลอันเป็นธรรมที่เกิดกับตนเอง ดังนั้นการประพันธ์เพลงจึงมีความสำคัญทั้งเนื้อหาและดนตรีอันเป็นส่วนประกอบเพื่อให้การดำเนินทำนองมีความสมบูรณ์แบบ ทั้งนี้มีการนำเครื่องดนตรีไทย “ระนาดทุ้มเหล็ก” มาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีสากลในบทเพลงนี้ เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่มีส่วนประกอบเป็นลูกระนาดที่ทำจากเหล็กกล้า ในการบรรเลงจะใช้ไม้ตีที่มีความแข็งแรงภายในแต่ภายนอกนุ่ม ทำให้มีเสียงดังกังวาน และยาวนาน เป็นเสียงที่คล้ายกับนาฬิกาที่ใช้กลไกในการเดินของเวลาโดยไม่มีสิ้นสุด เปรียบได้กับพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น ให้ผลแก่ผู้ปฏิบัติโดยไม่จำกัดกาลเวลา ไม่ขึ้นกับกาลเวลา ให้ผลทุกเมื่อทุกโอกาส และมีเครื่องดนตรีสากลบรรเลงดังนี้

1. Violin 2. Viola 3. Flute 4. Piano 5. Piano Grand

รูปแบบบทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. บทนำ เป็นการประพันธ์ทำนองดนตรีขึ้นใหม่เพื่อเป็น Intro โดยใช้เครื่องดนตรีดำเนินทำนอง คือ Piano Flute และดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ ผสมผสานกับคำร้องที่เป็นบทสวดของเดิม คือ “สุวาทา โท ภควตา ธมโม สนทิสฺสึโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตึ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ” เป็นทำนองเพลง

ลักษณะที่เป็นเพลงแนวใหม่ เพื่อให้เกิดสนใจในกลุ่มคนยุคใหม่ และเป็นร้องเสียงที่มีความเชื่อมต่อกับบทสรุปได้อย่างลงตัว

The image shows a musical score for the song 'สรรเสริญพระธรรมคุณ' (Sarsenjai Phra Dhammakun). It consists of four staves: Voice 1, Voice 2, Piano Grand Rhapsody, and รามาลเอกซซ (Raga Ensemble). The lyrics are written below the Voice 2 staff. The score is in a key with one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The lyrics are: สวาทา โธ... ภะคะวา... สัน พุทธ โธ... อภัส โธ... เอ พัสส โธ... โอ ปะระ ธ โธ... ชิง จิต ติง เวทิต โธ

รูปที่ 6 ภาพตัวอย่างโน้ตทำนองและคำร้องบทนำ ในเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ
ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

2. บทสรุป เป็นการประพันธ์ทำนองและคำร้องขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการสรุปความในบทสวดสรรเสริญพระธรรมคุณ โดยร้อยเรียงออกมาเป็นคำร้อง ส่วนทำนองดนตรีเป็นการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เพื่อให้ผู้ฟังมีความเข้าใจดีเสียก่อนที่จะฟังทำนองบทสวด โดยมีคำร้องในบทสรุปดังนี้

- พระธรรมเป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว
- เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง
- เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล
- เป็นสิ่งที่ควรกล่าว กับผู้อื่นว่า ท่านจงมาตุเถิด
- เป็นสิ่งที่ควรนอบน้อมเข้ามาใส่ตัว
- เป็นสิ่งที่ผู้รู้ ก็รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้ (โหว โหว)

The image shows a musical score for a piece titled 'บรรม น่วมศิริ' (Brahm's Lullaby). The score is arranged for two voices (Voice 1 and Voice 2) and a full orchestra. The instruments listed are Violin 1, Violin 2, Viola, Violoncello (Vc), Contrabass (Cb), Flute, Horns (Hn), Trumpet (Tpt), and Trombone (Tbn). The music is in a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The lyrics for Voice 2 are: 'จำ กัด_ กัด เป็น สิ่งที่ ตรรกษา กับ หุ่น ว่างาน จง มา ลู... เสด, เป็น สิ่งที่ ตรรกษา-ป้อม เข้า มาได้ ตัว... เป็น สิ่งที่ หุ่น... ก็ หู ได้ เ-หะ-ย... สิ่ง... ไว้...'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

รูปที่ 7 ภาพตัวอย่างโน้ตทำนองและคำร้องบทสรุป ในเพลงสรรเสริญพระชรมคุณ

ที่มา : บรรม น่วมศิริ (2563)

3. บทสรรเสริญพระชรมคุณ เป็นการร้องที่ใช้ทำนองและคำร้องเดิม มีการเดินคอร์ดของ Piano และเพิ่มเครื่องดนตรีดำเนินทำนอง คือ ระนาดทุ้มเหล็ก ขลุ่ย และดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ สอดแทรกทำนองในบางช่วงของเพลง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะมากยิ่งขึ้น

4. ดนตรีทำย เป็นการประพันธ์ดนตรีขึ้นใหม่เพื่อเชื่อมต่อมาจากดนตรีในบทสรรเสริญพระชรมคุณเพื่อให้เป็นดนตรีเพื่อปิดท้ายเพลงและจบลงอย่างสมบูรณ์ โดยทำนองดนตรีในช่วงนี้จะมีคำร้องประกอบสั้นๆ คือ “อกาลโก พระชรมไม่ประกอบด้วยกาล” เป็นเสียงนักร้องชาย ร้องซ้ำ 2 ครั้ง เสมือนเป็นการเน้นย้ำผู้ฟังในความหมายของคำร้อง คือ “พระชรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า นั้น ให้ผลแก่ผู้ปฏิบัติโดยไม่จำกัดกาลเวลา ไม่ขึ้นกับกาลเวลา”

The image shows a detailed musical score for a piece titled 'Sri Samsakun'. The score is arranged in a standard orchestral format with multiple staves. At the top, there are three vocal parts: 'Voice 2', 'Chorus Choir 1', and 'Luminous Choir Voice'. Below these are the string sections: Violin 1 and 2, Viola, Cello, and Double Bass. The woodwind section includes Flute, Horns (Hn.), Trumpet (Tpt.), Euphonium (Euph.), and Tuba (Tbn.). The keyboard section consists of Piano and Piano Grand Rhapsody. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. There are also some Thai lyrics written below the vocal staves.

รูปที่ 8 ภาพตัวอย่างโน้ตทำนองและคำร้องดนตรีท้าย ในเพลงสรรเสริญพระชรมุคุณ
ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

3.3 บทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ ผู้วิจัยได้ศึกษาและถอดคำประพันธ์บทสวดมนต์สรรเสริญพระสังฆคุณทำนองสรภัญญะ โดยสรุปความหมายและความสำคัญดังนี้

“พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้แก่ บุคคลเหล่านี้คือ คู่แห่งบุรุษ 4 คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้ 8 บุรุษ นั่นแหละพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ท่านเป็นผู้ควรแก่การสักการะบูชา เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน เป็นผู้ที่ยุติคุณทั่วไปควรทำอัญชลี เป็นนื่อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า”

จากการสรุปความที่ผู้วิจัยสรุปข้างต้น เป็นแนวทางในการประพันธ์บทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ โดยมีแนวคิดให้ผู้ฟังได้เข้าถึงพระสังฆคุณ อันกล่าวถึงการดับกิเลส รูป รส กลิ่น เสียง ของสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนหมดสิ้น เป็นที่ควรแก่การสักการะบูชา ดังนั้นการ

ประพันธ์บทเพลงจึงมีความสำคัญทั้งเนื้อหาและดนตรีที่จำเป็นต้องมีความสอดคล้อง และมีแนวคิดในการนำเครื่องดนตรีไทยและสากลมาร่วมบรรเลงในบทเพลง โดยจะมีเครื่องดนตรีทั้งหมดดังนี้

เครื่องดนตรีสากล ได้แก่ 1.Piano Electric 2.Viola 3.Violoncello 4.French Horn
5.Trumpet 6.Tuba 7.Drum set 8.Timpani

เครื่องดนตรีไทย ได้แก่

1. ซอด้วงและซออู้ เครื่องดนตรี 2 ชนิดนี้ ถ้าบรรเลงอยู่ในวงเครื่องสายก็จะมีลักษณะของการบรรเลงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละเครื่องมือ แต่จะมีความสอดคล้อง หยอกล้อ ได้ตอบและประสมประสานกันบ้างในท่วงทำนองเพลงในแต่ละช่วง เสมือนกับเป็นเพื่อนสนิทกันที่บางครั้งก็ตามกัน หรือบางครั้งก็ขัดแย้งกันบ้าง แต่ก็ยังคงความเป็นเพื่อนที่สนิทสนมและรู้จักกัน ในบทเพลงนี้จะใช้การบรรเลงของซอด้วงและซออู้ในลักษณะ (ลูกล้อ) ซึ่งเป็นวิธีบรรเลงในรูปแบบหนึ่ง โดยจะแบ่งเครื่องดนตรีเป็น 2 จำพวก แล้วผลัดกันบรรเลงคนละที เมื่อพวกหน้าบรรเลงเพลงไปในทำนองหนึ่ง พวกหลังก็จะบรรเลงเพลงเป็นทำนองนั้นซ้ำอย่างเดียวกัน เปรียบเสมือนคู่แห่งบุรุษ 4 คู่ 8 บุรุษ ในแต่ละคู่จะมีมรรคและผลซึ่งจะมีความสอดคล้องกัน ดังลักษณะของการบรรเลงเครื่องดนตรีทั้งสองชนิดนี้

2. ขลุ่ยเพียงออ มีลักษณะเสียงที่นุ่มนวล พลิวไหว ชัดเจน กล่าวคือ การอ่อนน้อมถ่อมตนของสงฆ์ ความสุขุม และการปฏิบัติอันควรแก่การได้รับการสักการะ

รูปแบบบทเพลงสรรเสริญพระพุทธรูป ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. บทนำ เป็นการประพันธ์ทำนองดนตรีขึ้นใหม่เพื่อเป็น Intro โดยใช้เครื่องดนตรีดำเนินทำนอง คือ Piano ซอด้วง ซออู้ และดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ ทำนองเพลงจะมีลักษณะลุ่มลึก ซาบซึ้ง โดยจะเริ่มต้นด้วยเสียงเปียโนประกอบกับเสียง Chorus คล้ายกับเพลงสวดในโบสถ์คริสต์ และตามด้วยการบรรเลงของซอด้วงและซออู้ในทำนองลูกล้อ พร้อมทั้งเสียงพูดที่มีความเยือกเย็น สุขุม และหนักแน่น ดังคำพูดนี้ “มรรคจิตเกิดผลจิต ที่มาคู่แห่งบุรุษ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า” และปิดท้ายด้วยทำนองเพลงในสไตล์ Symphony Orchestra เพื่อเน้นความยิ่งใหญ่ และอลังการด้วยเสียงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมทองเหลือง และทิมปานี

รูปที่ 9 ภาพตัวอย่างโน้ตทำนองและคำพูดบทนำ ในเพลงสรรเสริญพระสรวงคุณ

ที่ 9 : บรรทม น่วมศิริ (2563)

2. บทสรรเสริญพระสรวงคุณคุณ เป็นการร้องที่ใช้ทำนองและคำร้องเดิม มีการเดินคอร์ดและบรรเลงแบบImprovise ของ Piano และเพิ่มเสียงและดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ สอดแทรกทำนองในบางช่วงของเพลง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะมากยิ่งขึ้น

3. บทสรุป เป็นการประพันธ์ทำนองและคำร้องขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการสรุปความในบทสวดสรรเสริญพระสรวงคุณให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยร้อยเรียงออกมาเป็นคำร้อง ส่วนทำนองดนตรีเป็นการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในสไตล์เพลง Pop โดยวง Symphony Orchestra มีความโดดเด่นในเสียงซอด้วงและซออู้ เหมือนกับทำหน้าที่เป็น Violin ในวงนี้ ประกอบกับผู้ขับร้องชายที่มีโทนเสียงสูงเนื้อเสียงที่ทรงพลัง และความชัดเจนในคำร้อง เพื่อให้มีความหนักแน่น และทันสมัยเหมาะกับการจดจำของคนในยุคปัจจุบัน โดยมีคำร้องในบทสรุปดังนี้

โสดาปัตติมรรคจิต	ดับความเห็นผิดทุกประการ
กิเลสที่เหลืออันเบาบาง	ละด้วยสททาคามิมรรคจิต
รูป เสียง กลิ่น รส	สิ่งที่กระทบสัมผัสกาย
อนาคามิมรรคจิตสลาย	ดับโกรธในกามดับสิ้นไป
ดับกิเลสจนหมดสิ้น	ละสังโยชน์สิบประการ
อรหัตตมรรคจิต	คือพระอริยบุคคลสูงสุด
มรรคจิตเกิดผลจิต	ที่มากู่แห่งบุรุษ
สงฆ์สาวกของพระผู้มี-	พระภาคเจ้า

11

รูปที่ 10 ภาพตัวอย่างโน้ตทำนองและคำร้องบทสรูป ในเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ
ที่มา : บรรทม น่วมศิริ (2563)

7. สรุปผลและอภิปรายผล

บทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะเป็นทำนองสำหรับสวดฉันท์เป็นทำนองแบบสังโยค คือ สวดเป็นจังหวะหยุดตามรูปประโยคฉันทลักษณ์ นิยมใช้สวดบูชาพระรัตนตรัยในพระพุทธศาสนา การสวดฉันท์ทำนองสรภัญญะ มีมานานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งก่อนหน้านั้นนิยมสวดฉันท์ภาษาบาลี มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและผู้สวดส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ ทำนองสรภัญญะไม่แพร่หลายนัก ต่อมา พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ป.ศ.8 องคมนตรีและเจ้ากรมพระอาลักษณ์ในรัชกาลที่ 5 แปลบทสรรเสริญคุณต่าง ๆ เป็นฉันทภาษาไทย เรียก "คำนมัสการคุณานุคุณ" มี 5 ตอน คือ บทสรรเสริญพระพุทธคุณ บทสรรเสริญพระธรรมคุณ บทสรรเสริญพระสังฆคุณ บทสรรเสริญมาตาปิตุคุณ และบทสรรเสริญอาจารย์คุณ ผู้วิจัยศึกษาโครงสร้างบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะเพื่อสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ได้แก่ บทสรรเสริญพระพุทธคุณ บทสรรเสริญพระธรรมคุณ บทสรรเสริญพระสังฆคุณ โดยผู้วิจัยได้สรุปโครงสร้างของบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะดังนี้ บทสรรเสริญพระพุทธคุณ คือ บทสรรเสริญคุณความดีของพระพุทธเจ้าใช้ฉันทลักษณ์ อินทรวีเชียรฉันท 11 มีบทประพันธ์ 7 บท บทสรรเสริญพระธรรมคุณ คือ บทสรรเสริญคุณของพระธรรม ใช้ฉันทลักษณ์ กภาพย์ฉันท 16 มีบทประพันธ์ 7 บท บทสรรเสริญพระสังฆคุณ คือ บทสรรเสริญคุณของพระสงฆ์อันควรแก่การกราบไหว้เคารพบูชา ใช้ฉันทลักษณ์ กภาพย์ฉันท 16 มีบทประพันธ์ 9 บท

งานสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ผู้วิจัยสร้างสรรค์บทเพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ 3 บทเพลง ดังนี้ บทเพลงสรรเสริญพระพุทธคุณ ผู้วิจัยมีแนวคิดให้ผู้ฟังได้เข้าใจถึงพระพุทธคุณอันเป็นคุณงามความดีของพระพุทธเจ้า โดยการสอดแทรกแนวคิดในความหมายของบทเพลงและเครื่องดนตรีไทยที่ใช้ประกอบในบทเพลงสรรเสริญพระพุทธคุณ ได้แก่ ระนาดเอก กลองทัด ฉิ่ง และกรับ มีรูปแบบของบทเพลง 3 ส่วน คือ ดนตรีนำ บทสรรเสริญพระพุทธคุณ และบทสรุปรูป บทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ ผู้วิจัยมีแนวคิดให้ผู้ฟังได้เข้าใจพระธรรมคุณอันเป็นการปฏิบัติธรรมซึ่งไม่จำกัดเวลา โดยสอดแทรกแนวคิดในความหมายของบทเพลงและเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบบทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ ได้แก่ ระนาดทุ้มเหล็ก มีรูปแบบของบทเพลง 4 ส่วน คือ ดนตรีนำ บทสรุปรูป บทสรรเสริญพระธรรมคุณ และดนตรีท้าย บทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ ผู้วิจัยมีแนวคิดให้ผู้ฟังได้เข้าใจคุณของพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า โดยสอดแทรกแนวคิดในความหมายของบทเพลงและเครื่องดนตรีไทยที่ใช้ประกอบ บทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ และขลุ่ยเพียงออ มีรูปแบบของบทเพลง 3 ส่วน คือ ดนตรีนำ บทสรรเสริญพระสังฆคุณ และบทสรุปรูป เครื่องดนตรีสากลที่ใช้บรรเลงประกอบในบทเพลงทั้ง 3 บทเพลง ผู้วิจัยได้นำเครื่องดนตรีที่มีความเหมาะสมมาประกอบในบทเพลงเพื่อความกลมกลืนของเสียง มีความน่าสนใจ และมีท่วงทำนองที่แตกต่างและหลากหลาย

จากผลการศึกษาศึกษาการวิจัยงานสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ บทเพลงสร้างสรรค์เรียบเรียงขึ้นใหม่โดยมีเนื้อหาสรุปความและแนวคิดการนำเครื่องดนตรีไทยมาเป็นสื่อในการอธิบายความหมายใจความสำคัญจากโครงสร้างของบทสวดมนต์สรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ประกอบด้วยบทเพลง 3 บทเพลง คือ บทเพลงสรรเสริญพระพุทธคุณ บทเพลงสรรเสริญพระธรรมคุณ และบทเพลงสรรเสริญพระสังฆคุณ อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำบทเพลงไปเผยแพร่ และใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม และพระพุทธศาสนาสืบไป สอดคล้องกับแนวคิดของ นายแพทย์ทวิศักดิ์ สิริรัตนเรขา จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ในหนังสือการบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ กล่าวว่า ดนตรี มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ สังคม และภูมิปัญญา โดยมีผลต่อการทำงานของสมองในหลายๆ ด้าน จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีผลดังนี้ สมองของนักดนตรีส่วนที่สั่งการด้านการเคลื่อนไหว การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ และ corpus collosum ซึ่งเป็นส่วนที่เชื่อมต่อสมองทั้งสองซีก มีขนาดใหญ่กว่าคนที่ไม่ได้เล่นดนตรี ผลของดนตรีต่อร่างกาย สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราการหายใจ, อัตราการเต้นของชีพจร, ความดันโลหิต, การตอบสนองของม่านตา, ความตึงตัวของกล้ามเนื้อ และการไหลเวียนของเลือด และผลของดนตรีต่อจิตใจ ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับอารมณ์ ผ่อนคลายความตึงเครียด มีสติสัมปชัญญะ เสริมสร้างสมาธิ และการรับรู้สภาพความเป็นจริง ผลของดนตรีต่อสังคม นับเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงสังคม ช่วยเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพโดยการแลกเปลี่ยนความสนใจด้านดนตรีที่มีร่วมกัน ผลของดนตรีต่อภูมิปัญญา สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และเสริมสร้างสติปัญญาได้ (ทวิศักดิ์ สิริรัตนเรขา, ดนตรีเสริมสร้างปัญญา, 2550)

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การสวดมนต์เป็นการสรรเสริญพระพุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ และเป็นการชำระใจซึ่งเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ท่วงทำนองเพลงของการสวดมนต์ ยังสามารถทำให้เกิดผลต่อระบบประสาท และสภาวะทางจิตใจไปในทางที่ดีอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยงานสร้างสรรค์เพลงประกอบบทสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ พบว่ายังมีบทประพันธ์ที่สามารถนำมาเรียบเรียงเป็นบทเพลง เพื่อการอนุรักษ์โดยการนำมาสร้างสรรค์ใหม่ให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนารูปแบบให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันอีกด้วย

9. เอกสารการอ้างอิง

ชวน เพชรแก้ว. (2532). *การศึกษาวรรณคดีไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.

พระสมชิต จารุธัมโม (อุทากิจ). (2550). *ศึกษาวิธีการสอดแทรกจริยธรรมในบทขับร้องสรภัญญะอีสาน: ศึกษาเฉพาะกรณีบทขับร้องสรภัญญะอีสานในเขต ตำบลตาดทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2550). *ดนตรีเสริมสร้างปัญญา*. กรุงเทพฯ: สมาร์ทดีนิวส์.

รุจิรา วงศ์แก้ว. (2533). *องค์ประกอบของการร้องสรภัญญะ: ศึกษากรณีอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม* [ปริญญาานิพนธ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.